

UZASADNIENIE

do Zarządzenia Nr 7.2024

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu

z dnia 23 maja 2024 r.

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Nowa Morawa”

W myśl art. 22 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688, 1890) dla rezerwatu przyrody, do czasu sporządzenia planu ochrony, sprawujący nadzór sporządza projekt zadań ochronnych, który opisuje istniejące zagrożenia oraz wskazuje sposoby ich eliminacji lub ograniczania.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 8 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 7 maja 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Nowa Morawa” (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2012 r. poz. 1692) celem ochrony rezerwatu przyrody „Nowa Morawa” jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska cennej odmiany świerka.

Rezerwat przyrody „Nowa Morawa” nie posiada obecnie planu ochrony, ani też aktualnych zadań ochronnych - Zarządzenie nr 43.2017 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 września 2017 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Nowa Morawa”, wygasło dnia 13 września 2022 r. (zadania zawierały zalecenia dotyczące wykonywania cięć sanitarnych świerków opanowanych przez kambiofagi i pielęgnacji młodego pokolenia drzewostanu).

Rezerwat przyrody zlokalizowany jest w granicach obszaru Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016) dla którego obowiązuje plan zadań ochronnych - ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 24 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016 (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2014 r. poz. 5459). Dodatkowo trwają prace nad ustanowieniem planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Góry Bialskie i Grypa Śnieżnika (PLH020016).

Zalecenia wynikające z niniejszych zadań ochronnych są spójne z zapisami planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016).

Jak wynika z dokumentacji przyrodniczej pt. „Plan ochrony rezerwatu „Nowa Morawa” („Fulica” Jankowski Wojciech, Wrocław 1999 r.) świerczyny zajmują praktycznie całą powierzchnię rezerwatu - świerk wchodzący w skład drzewostanów jest rodzimego pochodzenia, przez co przedstawia genotyp o wysokiej wartości przyrodniczej. Ponadto autorzy ww. opracowania zalecają, aby w razie zwiększonego lub masowego pojawienia się kambiofagów zagrażających drzewostanom iglastym (głównie kornika drukarza), prowadzić niezbędne cięcia sanitarne z pozostawieniem ściętych drzew w rezerwacie, po ich uprzednim okorowaniu.

W związku z gradacją owadów kambiofagicznych w świerczynach ww. rezerwatu, zarządca jego terenu - tj. Nadleśnictwo Łądek Zdrój - zgłosił potrzebę przeprowadzenia działań mających na celu eliminację drzew zasiedlonych przez korniki.

Wydzielanie się posuszu czynnego, wykraczające poza skalę naturalnej dynamiki ekosystemów, może powodować zaburzenie przebiegu naturalnych procesów i utrudniać zachowanie celu ochrony przedmiotowego rezerwatu przyrody. Natomiast wydłużenie rozpadu drzewostanów świerkowych opanowanych przez owady poprzez przeprowadzenie cięć sanitarnych, wpłynie korzystnie na proces odnawiania się lasu i zachowanie jego trwałości.

W związku z powyższym, poprzez niniejsze zadania ochronne, dopuszczono ręczną zrywkę i wywóz drewna poza granice rezerwatu - w przypadku drzew zlokalizowanych w bliskiej odległości od ścieżek leśnych oraz w przypadku występowania większego gniazda kornikowego. Nakazano przy tym, by do naturalnego rozkładu zostało pozostawione co najmniej 40% drzew (po ich uprzednim okorowaniu uniemożliwiającemu rozród owadów) - proces długoletniej mineralizacji drewna może stworzyć dogodne warunki do zasiedlenia go przez mikroflorę i faunę (czemu sprzyjać będzie wykonanie nacięć w pniach), podnosząc w ten sposób różnorodność biologiczną rezerwatu. Dodatkowo dopuszczono pozostawienie gałęzi ściętych drzew poukładanych w stosy, zlokalizowane pod częściową osłoną drzewostanu, co winno ograniczyć występowanie kambio-ksylofagów na pozostającej po wycince drobnicy.

Należy nadmienić, że dla ww. rezerwatu obowiązywały zadania ochronne w zakresie usuwania drzew świerkowych zasiedlonych przez korniki. Ilość posuszu czynnego (podana w m³), planowana do usunięcia w rezerwacie w latach 2024 - 2028, została oszacowana przez Nadleśnictwo Łądek Zdrój na podstawie aktualnego rozpoznania terenowego.

W związku z powyższym, po analizie rozmiaru przeprowadzonych cięć sanitarnych świerków opanowanych przez kambiofagi w ubiegłych latach, tutaj organ uznał za zasadne, aby ponownie ustanowić zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Nowa Morawa” i umożliwić w latach 2024 - 2028 (w okresie zimowym, najlepiej przy wykorzystaniu pokrywy śnieżnej), wycinkę świerków z posuszem czynnym (do 50 m³/rok). Dodatkowo dopuszczono wprowadzenie pułapek feromonowych oraz usuwanie opanowanych przez kambiofagi świerków w zwiększonym limicie: wyłącznie w uzasadnionych przypadkach (np. interwencyjnie w przypadku silnej gradacji owadów), na podstawie wyników monitoringu drzewostanu, po ustaleniu lokalizacji i zakresu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu, wskazując jednocześnie, że poza okresem zimowym dopuszczalne jest jedynie okorowanie stojących drzew.

Mając na względzie cenną roślinność runa leśnego, wskazano aby zrywka drewna była realizowana zimą, najlepiej przy wykorzystaniu pokrywy śnieżnej oraz dbając, by szlaki zrywkowe przebiegały z dala od stanowisk widłaków (np. widłaka wronca *Huperzia selago*), które są bardzo wrażliwe na uszkodzenia mechaniczne - również te związane z prowadzeniem prac leśnych (ochrona widłaków jest szczególnie istotna z uwagi na fakt, iż charakteryzują się one bardzo długim cyklem rozwojowym, mogącym trwać nawet 20 lat). W powyższym celu należy rozpoznać w terenie stanowiska ww. roślin chronionych, co uchroni je przed zniszczeniem, gdy będą niewidoczne pod śniegiem. Na stanowiskach widłaków nie należy również lokalizować

okorowanych kłód drzew. Przeprowadzenie tych prac zimą zapobiegnie dodatkowo niszczeniu gleby.

Zaleca się stałe rozpoznanie gradacji kambiofagów oraz kierunków jej postępowania na terenie rezerwatu, a także monitorowanie ww. zagrożeń. Obserwacja drzewostanu umożliwi efektywne planowanie i podejmowanie działań związanych z interwencyjnym usuwaniem zasiedlonych drzew - na podstawie jej wyników dopuszcza się wycinkę świerków w zakresie większym niż ujęty w ww. zadaniach ochronnych, jednakże wyłącznie w uzasadnionym przypadku, po ustaleniu lokalizacji i zakresu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

W miejscach powstałych ubytków po ściętych drzewach zaleca się promocję występujących naturalnie odnowień (buka, świerka i jodły) - jak wynika z ww. opracowania dotyczącego rezerwatu przyrody „Nowa Morawa”, utrzymanie mieszanego drzewostanu świerkowo - bukowego z udziałem jodły wpłynie na użyczenie siedliska, za wyjątkiem biogrup świerka pochodzenia rodzimego, wokół których dopuszczalne jest usuwanie rywalizującego z nimi podrostu bukowego.

Celem umożliwienia tut. Dyrekcji sprawowania nadzoru nad rezerwatem nakazano, aby w każdym roku obowiązywania niniejszych zadań ochronnych przedłożyć tut. Dyrekcji sprawozdanie z zakresu przeprowadzonych działań.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska we Wrocławiu

Katarzyna Łapińska

*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*